

1889!

HETI LAP.

A zentai járás és környékének közlönye.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

EGYES SZÁM ÁRA 5 KR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
SCHVARCZ SÁNDOR
 könyvkereskedése,
 hová úgy a lap szelle-
 mi részét illető közle-
 mények, mint az előf-
 zetések és hirdetések
 is küldendők.
 Kéziratok vissza
 nem adtnak.

Előfizetési díj:
 Egész évre . . . 2
 Fél évre . . . 1
 Hirdetési díjak:
 Egész oldal 16 frt
 Fél " 8 frt 50
 Negyed " 4 frt 50
 Bélyegdíj 30 kr.
 Többszörű hirdetésnél
 megfelelő engedély.
 Nyilttér petit
 sora 10 kr.

Tisztelt olvasóközönségünkhöz.

Midőn lapunkat szeretett városunk és ennek becses környéke érdekében megindítottuk, szerkesztői beköszöntőnkben kijelentettük azt, mikép a „Heti Lap” semmiféle pártot s még kevésbé egyes személyeket szolgálni nem fog, hanem szolgálni fogja a jó-, a közügyet.

Hogy lapunk mai számában Harsányi János ur nyilt levelének — az ő felkérése folytán — helyet engedtünk, annak a jó-ügyön kívül magyarázata egyrészt a tisztességes sajtó azon kötelességére vezethető vissza, mely a jogtalan s méltatlan módon megtámadott becsületes férfinak segédkezést parancsol és másrészt magyarázatát leli azon általános tisztelet- s kedveltségben, a melyben a nyilt levél írója, községi tanítótestületünk ezen tehetséges, szorgalmas és művelt tagja Zenta város s környékének tekintélyes polgársága előtt áll.

Különb. megjegyezzük, hogy Harsányi ur nyilt levele a közönséges hírlapi polemikától egészen távol áll. Van az ő nagyszabású védekezésének, illetve emlékiratának egy oly kinagasló pontja — a serdültebb tanuló-ifjúságra vonatkozó rész — mely részlet maga megérdemli azt, hogy e nyilt levél a nn. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter elé kerüljön.

Előre megvagyunk győződve, hogy az igen tiszt. olvasóközönség helyeselni fogja azon tettünket, mikép Harsányi ur nyilt levelének közzétételére lapunk terét átengedtük.

A „Heti Lap” szerkesztősége.

Nyilt levél

nagyméltóságu Fabiny Teofil, magy. kir. igazság- és nn. Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter urakhoz.

Nagyméltóságu miniszterek!
 Kegyelmes uraim!

A helyben megjelenő „Zentai Ellenőr” cz. hetilap f. é. 30. számában Reitmann Ferencz szerkesztő nyilt levelet intézett Fabiny Teofil m. kir. igazságügyi miniszter ő excellenciájához, melyben két, az itteni társadalomban tisztességes helyet s állást elfoglaló férfin ellen — szemnylapnál megszokott orgyilkos módon, név említése nélkül bár — bűnvádi feljelentést tesz; majd továbbá ezekre nézve sürgős és szigorú jogorvoslast kér, végül a magyar igazságszolgáltatás legfelsőbb órének lelkiismeretére hivatkozva azon reményének ad kifejezést, hogy e kérelmeinek nyilvánításáért min. ur ő

nagyméltósága reá megnézhetelni nem fog annyival inkább, minthogy neki ezt feljelenteni kötelessége volt.

Az I. sz. a. vádaskodásra nekem nem lehet semmi beleszólásom. — hanem igenis annál több közön és nagyobb jogom van a II. sz. alatti vádhoz hozzászólani, minthogy Reitmann Ferencz — bár nevémet említeni nem mertte ezuttal, de 6 év óta lapjában annyiszor nevéhez fűzte e vádat, hogy az nyilt dolog, mikép — az okmányhamisítás vádjával engem illet.

Hogyha az a piszkos hajsza, az a lelketlen eljárás, mit Reitmann Ferencz ellenem 6 év óta, melytől fogva ő a „Z. Ellenőr” szerkesztője folytatott s folytat máig, ismétlem: ha e galád vádaskodás az eddigi mód szerint, csupán a városi közönség számára iratott volna, ezt — ismerve Zenta polgárságának igazságos és emberi érzetből kifolyó ítélőtehetségét s ügyemben rég elfoglalt nemes álláspontját — talán most is hallgatással mellőztem volna. De mikor Reitmann Ferencz ez ügyben — mint vádló — nyilt levéllel a magyar igazságügyi miniszter ő kegyelmességéhez fordulni merészkedett, akkor, nagyméltóságu miniszter urak — az alább elmondandó okoknál fogva — nekem sem volt szabad tovább hallgatnom. Nekem Reitmann nyilt levele után egyéni, honpolgári, családapai és tanítói kötelességeim azt parancsolták, hogy a levélre hasonló nyilt levéllel feleljek, hogy pedig azon magas állásu, minden párt- és egyéni tekintetek felül álló férfinhoz intézzem igénytelen soraimat, kihez Reitmann intézte volt és másodsorban: mivel én a közéletben mint tanító bizonyos rendes állást is elfoglaltok, azért e nyilt levelemet intézmem kellett még tanhatóságom legelső férfinhoz, Trefort Ágoston, m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ő excellenciájához is.

Ime tehát nagyméltóságu miniszter urak, én is, legalázatosabb szolgáljuk, kérem ellenem a vizsgálót, hogy had tünjék ki az: vajjon Reitmann Ferencznek 6 éven keresztül lapjában volt-e joga engem okmányhamisítással vádolni? vajjon Reitmannnak ellenem nyilt levelében volt-e joga a magyar bírói kar igazságszolgáltatását ellenőrző főnökhöz a jelzett váddal fordulni? hadd derüljön ki az, kinek van tehát igaza: Reitmann Ferencznek-e? vagy pedig nekem, hódoló tisztelettel alólírottoknak, ki ezuttal azt állítom, miszerint:

ma napság engem az okirathamisítás vádjával illetni a világon nincs joga senkinek, nincs legfőképpen magának Reitmann Ferencznek, ennek az elvettmült lelki, akasztófdra megérett, czimerev gzenbernek.

Legmélyebb boesánat nagyméltóságu miniszter urak, e nyilt vallomásomért, hanem én Reitmann Ferenczet, a „Z. Ellenőr” szerkesztőjét, 6 évi folytonos, jogtalan és méltatlan becsületesem után — brevier et bene — jellemezni más szavakkal képes nem vagyok.

Mielőtt fentebbi állításomat beigazolnám, nagyméltóságu miniszter urak, kijelentem előre azt, hogy az általam elmondandó s megtörtént tényekkel állásommal, vagyunkámmal, szóval mindenemmel felelős vagyok és ha abból, mit most e nyilt levélben leírok, csak egyetlen szócska nem

volna igaz, úgy az igazság karja sujtson engem oly elrettentő módon, a mint az kérelhetlenül tud sujtani.

Most pedig, kegyelmes uraim, áttérek állításom beigazolására. Ugyanis:

Igaz az, nagyméltóságu miniszter urak, hogy én okirathamisítás miatt két ízben állottam a a multban vád alatt, nevezetesen: 1879. július 4-én a pestvidéki, továbbá 1881. január 29-én a szabadkai törvényszék előtt.

A pestvidéki kir. törvényszék tárgyalását megelőzte a váci kir. járásbírósnál 1879. évi 3994. sz. a. történt kihallgattatásom. E jegyzőkönyvre nyilt levelében Reitmann hivatkozott. Erre hivatkozom én is, kegyelmes uraim. Informáltassák csak magukat, nagyméltóságu miniszter urak e jegyzőkönyv felől s meg fognak győződni abból arról, hogy azon időben a sors többrendbeli súlyos csapásai által annyira meglátogatott ember alig-alig találkozhatott több olyan szenvedő, mint akkoron én voltam.

Hogy Reitmann a nn. m. kir. igazságügyminiszter urhoz intézett nyilt levelében a váci jegyzőkönyvre hivatkozott, azt értem még, de hogyan merészkedett ez az ember ugyanakkor a pestvidéki kir. törvényszék 5954/1879. sz. ítéletére hivatkozni, azt gyarló szemmel föl nem foghatom.

Érteném ezt azon esetben, ha az ítélet reám nézve marasztaló lett volna. De ez nem így van, kegyelmes uraim. Ezen ítélet engem nagymélt. miniszter urak, az okirathamisítás bünténye alól a következő indokok alapján mentett fel: „mint-hogy igazolva van, hogy a vádbeli okiratok felhasználása által vádlott sem magának hasznot nem szerzett, sem másnak jogsérelmet nem okozott, ennél fogva a közokirathamisítás büntetvényének tényálladéka fenn nem forogván, vádlottat ezen vád terhe alól fel kellett menteni.” Ezen ítélet a kir. ügyész által nem fellebbeztetvén meg, az jogerős ma is.

Ez az egyik vádoltatásom lefolyása és eredménye.

A másik a következő:

Zentán 4 évig működtem már mint szerény szállási tanító, midőn két kislelkű kartársam kenyéririgységéből feljelentett a megyei kir. tanfelügyelőségnek okirathamisítás miatt. Bismismerem: hogy akkoron az illetőknek e tekintetben ellenem vádlók gyanánt fellépni joguk volt és ha őket eselekményökben nem a kislelkű irigység, hanem az igazság isteni sugara vezette volna, teljes megadással viseltem volna a sorsnak ezen újabb, reám s családomra nehezedeő csapását.

A megyei kir. tanfelügyelői hivatal, az 1871. évi 18. törv.-cz. 99. §-a értelmében 16/1880. sz. a. a vádiratot elbírálás, illetve ítélethozatal végett a szabadkai kir. törvényszékhez tette át. A tárgyalás és ítélethirdetés 1881. január 29. 519. sz. a. hozatott, mely szerint: „tekintettel arra, mikép a beszerzett s vádlottnak tanítói működését igazoló hivatalos okmányok ugyanazt állítják, a mit a zentai tanító-pályázatok vádlott által felhasználott iratok állítottak, továbbá tekintettel azon körülményre, miszerint vádlott 4 évi zentai működési ideje alatt magát mint ember erkölcsi és

gyéb tekintetben kifogástalanul viselte, mint tanító pedig lelkiismeretes buzgalommal és jeles szakképzettséggel működött, ezen okoknál fogva vádlott személyére nézve az okirathamisítás eseteleményét elévültnek mondotta ki.

Ezen ítéletben maga a kir. ügyész is megnyugodott, de nem nyugodott meg egy rosszindulatú ember, ki azt megfellebbezte, mint magánvádló. Ezen fellebbezést azonban a kir. semmisítőszék 19802/1881. sz. végzésével nemcsak elutasította, s a kir. törvényszék végzését jóváhagyta, hanem magánvádlóra — a törvényszék s bírák iránt használt durva, sértő kifejezéseiről — 50 forint pénzbüntetést is rótt, a mit meg is fog egykor helyette fizetni — a harangkötél.

Ez az 50 forinttal megbüntetett magán-vádló pedig — nagyméltóságú miniszter urak — Reitmann Ferencz volt.

De hogy még többet mondjak: a szabadkai kir. törvényszék, illetve a kir. semmisítőszék ítéletével ügyem folyása még nem ért véget, a mennyiben — mint köztisztviselőt — a megyei közigazgatási bizottság is elbírált s ügyemben ítéletet hozott, 1881. ápr. 27. 660. sz. végzésével, mely szerint: tudomásul véve a kir. törvényszék ítéletét, ellenemben, mint köztisztviselővel szemben — a zentai pályázat alkalmával, ugy az orsz. nyugdíjintézetbe való belépéskor felhasznált iratok ügyében — a kötelelességet mondotta ki, s ezért dorgálásra ítélte, mely enyhe büntetés — a végzés szövege szerint idézve — az elmarasztaltnak feddhetlen előéletében s a kötelelességre kénszerítő nyomorban s ebből kifolyólag kevésbé beszámítható állapotában s időközbeni dicséretes viselkedésében leli indokolását.

Ez az én legszomorubb napjaimnak rövid s hű leírása, kegyelmes uraim, melyből két dolog világlik ki feltűnően. Ugyanis: egyfelől minden kétséget kizáró bebizonyosodott dolog az, hogy Reitmann Ferencz ügyem lefolyása felől, elejétől végig éppen oly biztos tudomással bírt s bír mint én bírok, másfelől pedig szinte elvitathatlan tölem azon igazság, mit fentebb állítottam, hogy a földi jog és törvény értelmében — mely pedig mindenkire kötelező — de meg a felebaráti szeretet isteni parancsának szem előtt való tartása mellett, manapság én ellenem — a jogerőre emelkedett ítéletek után, a multakért — okirathamisítás miatt új váddal fellépni nem lehet, sem az elkövetett eseteleményért gyalúzattal illetni nem szabadna, nem legfőképen: Reitmann Ferencznek.

Igen ám, nagyméltóságú miniszter urak, csak hogy — a mint tudjuk — az emberiségnek van egy osztálya, ki előtt jog és törvény nem létezik, ki a felebaráti szeretet isteni s legszentebb parancsát semmibe sem veszi, nem tiszteli. Az emberiségnek ez az osztálya pedig: a zsványok, gyilkosok, az akasztófára megérett, ezimeres gazemberek gyülekezete.

Ezen az alapon neveztem én fentebb Reitmann Ferenczet, a „Z. Ellenőr” szerkesztőjét akasztófára megérett, ezimeres gazembernek

Elgondolhatják most már, kegyelmes uraim, hogy a „Z. Ellenőr” szerkesztője, ez a mások becsületén rágódó, lelketlen s jellemtelen bandita, mily fegyverekkel szokott küzdeni.

Elképzelhetik a nagymélt. miniszter urak azt is, hogy — leszámítom azon 9 hónapot, míg Reitmann Ferencz a kerepes-úti fegyházban rágalmazás- és becsületsértésért mint sajtó-fogoly állt a „Z. Ellenőr”-től 6 év alatt a megye s helybeli értelmiségnek mily rengeteg piszkot, mennyi ocsmány gyalúzást kellett eltűrni, csak azért, mert a szerkesztői tollat a sors egy boszúálló, szellemi orgyilkos kezébe juttatta.

Küldessék csak fel a szabadkai kir. ügyész-ség útján a központba, kegyelmes uraim, a Zentai Ellenőr azon számaikat, hol Reitmann szerepel mint szerkesztő, és pillantsanak be azok számaiba. Meg fogják találni ott azt, hogy a megye fő- és alispánja, a megyei kir. tanfelügyelő, a város képviselő-testületének kormánypárti tagjai, a tanács, a kir. járásbíró, a gym. tanári és közs. tanítói kar, a szabadelvű-párt előkelő férfiai, egy-egy Zenta város értelmiségének 99%-a hol a

legocsmányabb piszkokkal van illetve, hol az ocsromba gúnynak darócával kipellengérezve. Kivétel képeznek természetesen azon honpolgárok, kik a „függetlenség” hívei, mert ezeknek — személyválogatás nélkül — dicséret és dicsőség adassék.

És a megsértett s meggyalúzott férfiak, családok legfőbbjének — az ocsmány piszkolódásokkal szemben — nincs s nem lehet más teendője, mint a hallgatás.

Vegyük fel, nagymélt. miniszter urak példának az én esetemet, — Engem a „Z. Ellenőr” 6 év óta folyton becsürel. Nekem, az arcaztlan bandita-féle támadások megtorlására 3. féle utam lehetne. Az első volna a hírlapi visszavágás. Azt hiszem, lenne hozzá egy kevés képességem! Ámde kegyelmes uraim, érdemes a vakkal a szinek felet vitába ereszkedni? Ugy-e bár: nem! — A másik megtorlási eszköz a tetlegesség lehetne. Ledűni a veszett kutyát ott, hol az ember megkaphatja. Levették Reitmann Zentán már kétszer a „Z. Ellenőr” piszkolódásai miatt. Egyszer egy tanító-nő független állású férje; másodszor pedig Mikosévits József, köz- és váltó ügyvéd, akkoriban, városi tiszti főügyész, a családi szentélyét megtámadó ezikk miatt. Ezek megtorlhatók Reitmannal azt, a mit végrehajtottak. De én, pofozzam fel a piacon, üssem le fényes nappal vagy sötét éjjel — mit nyerek vele? semmit. Az ő esontja mihamar összeforr — én pedig — állásomat kezébe kaptam. Ezt én nem tehetem, én családos ember vagyok, s így kenyérem van szükségem. Hát lenne a harmadik eszköz s ez: sajtópört indítani a „Z. Ellenőr” ellen. Hiszen csak másformák volnának a sajtóügyi törvények. Lenne csak a „Z. Ellenőr”-nek 1000 forint kauciója, mi, a sajtópört költségeire — ha az ítélet a szerkesztőre nézve elmarasztaló lenne — lefoglalható volna. Lenne Reitmannnak ez esetben minden héten egy-egy sajtópöre. Ám a mostani sajtótörvények útján, ha el is marasztalják a szerkesztőt s becsülik, a költséget a vádló tartozik fizetni, ha t. i. a vádlótnak semmije nincs. Ilyen semmi ember a „Z. Ellenőr” szerkesztője is. Bejárólán, elítéli, becsülik a helyéért, mit nyertem vele? Azt, hogy családomat megvédi 100—200 forinttal. Ezt a kibott pénz én úgy tekintem, mintha családomatól leptom volna el.

Éppen ilyen helyzetben vannak emélt. miniszter urak a többi megtámadottak is.

Ezen eseteleményeket a „Z. Ellenőr” szerkesztője nagyon jól ismeri, hanem aztán dekadán ki is számkönyolja azokat.

Mindenek alávaló hírlapi visszaélések közepette azonban, kegyelmes uraim, egy a szerencsénk. És ez az, hogy a zentai nép igen hírgadót, józan gondolkodó, íhat, dühöngő, mooskolhat a „Z. Ellenőr” bármily társból, a jó magyar nép — még a saját pártjából is — mindig felismeri a ezikkből azt, vajjon mennyi abból a hazugság, mennyi a salak.

Hozzáteszem ehhez még azt is, emélt. miniszter urak, hogy — kisvárosi szokás szerint — nálunk mindig s mindenki tudja azt, miképp ezt vagy annyi a gyalúzó ezikkot ki írta a „Z. Ellenőr” számára. Hogy azok legfőbbjéből maga a szerkesztő írta, nagyon természetes. A többi journalist-munkatárs — 4—5. darab — manapság számba nem vehető „kis pont” valamennyi, hogy azokat komoly száraz, méltatni sem lehet. Szegény ember vagyok, de egész évi jövedelmemet fél merem tenni azon állításomra, hogy azon idő óta, mióta t. i. Reitmann a börtönből Zentára visszakorult, az életem tisztas állást elfoglaló, 30 évet betöltő, önálló egyén egyetlen egy sínes, ki a Zentai Ellenőr-be tanítókat s tanárokat gyalúzó, kisebbitő ezikket írt volna.

Csoda-e tehát, ha a zentai nép bármily ocsmanyságot olvas is a „Z. Ellenőr”-ből, arra komolyan nem ad semmit, mert ismeri a forrásokat s firmákat, honnan és kiktől azok származnak.

Van azonban Zentán mégis egy nagyon is számbavevő elem, mely a „Z. Ellenőr”-t mohón kapja és olvassa és ez az elem, nagyméltóságú miniszter urak — a felnőtt tanuló.

Kegyelmes uraim!

A zentai családapák, tanítók s tanárok, mint mindennapos tanui egy vérlázító jelenségnek — mit alább e részben elmondani akarok — a fájdalom legélesebb kinját érzik kebleikben akkor, midőn arra gondolnak, midőn azt látják, minő hatással van a „Z. Ellenőr” páratlan botrányhajbúszata legkivált a felnőtt tanuló-ifjúság lelki-letére nézve.

Iparkodni fogok, nagymélt. miniszter urak magamat e pontnál lehető leghelyesebben kimagyarázni.

A tanár vagy tanító, az iskola szent falai között egész héten át fennkölt szellemben, lelkesülve hirdeti az ifjaknak a szép, a nemes eszméket, sziveikbe igyekszik oltani az isteni s erkölcsi erények boldogító érzetét, hogy az ifjúság majdan mikor a hazának szüksége lesz minden egyes honpolgár képességére, majd akkor lelkesedni tudjanak az igazság-, szépség- és jószágért, mely minden földi boldogságnak tiszta forrása. A gyenge, hívő kebel, az ifju örömmel hallgatja tanítóját vagy tanárja beszédét, megtekinti őt, mint profétáját, kinek tanításu szerint őni s eszelednie kell.

Eltelt a hét, következik a vasárnap: megjelenik a „Z. Ellenőr”. A szemfüles gyermeknek kezébe akad az újság és abból álmélkodva olvassa, hogy: az ő igazgatója, ki tegnap annyi szépet s jót beszélt: egy részeges, hétköznapi bakonyi botyár, hogy az a tanár, ki neki a természet titkát oly lelkesülten magyarázta: „bodagszáju, esorobi-egyes Iván, kórtyás lump”, hogy annak a népiszkolai igazgatónak, ki neki a vizsga napján oly szép oktatást adott: „pálinka az elem”, hogy azt a tanítót, kit ő tisztel és szeret: „öt évi börtönnel kell súítani”, stb. stb.

És ez, nagyméltóságú miniszter urak, így megy hétről-hétre, kifoghatatlanul, elannyira, hogy az ifju egyszer csak elkezd gondolkodni, majd lelkedő lesz és végül elhiszi — mert hisz nyomokra van és mert a rosztat mindenki mindig hamarabb hiszi el, főleg a gyermek, tétovázó ész — hogy az ő nevelője, oktatója valóban olyan lehet, mint a minőnek az újság festi és akkor kegyelmes uraim, az a gyermek — a méreg be-zívása után — tanítójára többé nem oly szemmel tekint, oktatását azután nem oly lélekkel hallgatja, mint annakelőtte.

Annak a gyermeknek a szíve, lelke örökre meg lett méltelyezve.

És hogy ez tölem, nagymélt. miniszter urak, nem létező kapott állítás, hanem a már észlelt jelölöknek tövvelon alapuló, őszinte leírása, az iránt bármely helybeli tanfőru — velem együtt — esküt mer lefenni.

Ez volt másodszor indító oka annak, hogy jelen legalizatosabb nyílt levelemet az igazság-ügyminiszter ur ő nagyméltóságú kivül, Trefort Ágoston vallás és közokt. miniszter ur ő ellen-zárójához is intézni bátarkodám, hogy e szomorú jelenségre az ő magyar és nemes eszmékért hevülő gondoskodását felhívjam.

Hogy pedig ezen felbékültó vétek — mert a gyermek kebel megéretté másnak nevezni nem lehet — az ifjoni városi és iskolai hatóságok figyelmét sem kerültek el, sőt aival ez idő szerint nagyon is komolyan kezdenek foglalkozni, annak bizonyossága azon nagyvöbbségű mozgalom, mi ez iránt Zentán már megindult, mely mozgalom eredményét nagyméltóságú urak idejében bizonynyal megfogják tudni.

De hát tündöhetnek a nagymélt. miniszter urak, mi ezélt akar Reitmann elérni a tanárok s tanítók folytonos becsürelésével? és ismét, miézt ez a végnélküli gyűlölet az értelmiség, legkivált pedig a tanítók s tanárok ellenében?

Az első kérdést, kegyelmes uraim, a lélektan és az ebből kifolyó emberismeret alapján leszek bátor megfejténi, míg a második kérdést a száraz tények elsorolásával teszem érthetővé.

Nagyon sok becsületes polgár intézte már Reitmannhoz e kérdést: mi ezélt van a tanárok s tanítók folytonos becsürelésével, méltatlan meghurezolásával?

A bandita e kérdésre rendesen vállá közé huzza a nyakát és hallgat, mint siket dísznó a buzában.

Reitmann ezéja e tekintetben alig lehet más, nagymélt. miniszter urak, mint az, hogy a tanítókat és tanárokat folyton gyalázza, sikerülni fog a „Z. Ellenőr”-nek a dolgot odaterelni, mikép a polgárság tekintélyes és jobb fele nagybecsülését, őszinte támogatását megfogja vonni tanárai s tanítóitól és hogy majd idővel, akkor t. i. mikor a „függetlenségi párt” fog iskolaszéket tanügyi bizottságot, stb. stb. alakítani, majd ekkor azokat a meggyalázott, kipelengérezett és megutáltatott tanító- s tanárokat sorban fogja elesapadni, zaklatni, nyársra buzatni.

Ez a titkos ezéja Reitmann Ferencnek, a „Z. Ellenőr” szerkesztőjének, kegyelmes uraim, a reink folyton piszkot ontó förmédvényeivel.

Mivel azonban azt tapasztalja, hogy a néptulnyomó, józanabb, becsületes része az ő ocsmány banda-bándáira nem ad semmit, hanem gyermekeinek bő nevelőt mindig nagyobb és nagyobb mérvben tiszteli, látva ezt, mondom, nem mer nem tudhat válaszolni a hozzá intézett, e nembeli kérdésre.

A második kérdés az volt: miért gyűlöli Reitmann oly túlzófokban a zentai értelmiséget, kiváltképp a tanárok- s tanítókat?

E kérdésnek megmagyarázása, története a következő:

Mikor Reitmann Ferenczet, a „Z. Ellenőr” jelenlegi szerkesztőjét az igen tisztelt kegyes-tanítóréndből — a tanulók iránt tanúsított durva bánás módja ügy szerzetes társai és főnökei ellen folytatott izgatás s vádaskodás miatt — elesapták: mikor továbbá Reitmann — a kicsapatás után — a budapesti egyetemet egy hiszékeny asszony oldala és asztala mellett végig polya-fráteresködte, ekkor megválasztották Zentán, a gymnasiumhoz tanárnak, egyelőre ideiglenes minőségben, mivel tanári oklevele nem volt. Alig melegedett meg Reitmann Zentán, egymást érték tőle a „Szegedi Híradó”-ban a „Zentai photographiák” (ál-név alatt írta ugyan, de kiskvárosban az emberek mihamar megtudnak mindent), melyben városunk tisztelt előkelő férfait ezudar módon kigunyolta, becsmérte. — E közben jött egy szigorú miniszteri rendelet, mely meghagyta az itteni iskolai hatóságnak, mikép mindazon tanterviakat, kik gymnasiumunknál tanári oklevel nélkül, ideiglenes minőségben működnek, azonnal boesüssa el s azot állásbíró oklevelés egyéneket válasszon. — Öt főfiumak kellett ekkor a tanítótól megválni, köztük Reitmann Ferencnek is. Az ő elboesített tanár közül háromnak (Vida, Czehe és Klazsik) tudott, miért akart — Zenta város némeslelti közönsége megfelelő tisztesség állást adni. Így Czehe Gzözö ma az összes népoktatási tanintézetek igazgatója, Vida Sándor közs. tanító, Klazsik Rákus takarékpénztári könyvvizelő s egyim, tornatanító. Csak Reitmann, a parádé, állás nélkül maradt. És ez az eszt, hogy továbbá a zentai körökben úgy is, hogy az egész város lakossága közül nem találkoztott egyetlen, számbavéhető ember, ki neki — a tényleges állásfoglalása fölött — részvétének, sajnálatának adott volna kifejezést, ez az egyetlen indító oka annak, nagyméltóságú miniszter urak, hogy Reitmann az itteni kormány párti értelmiség, az ő egykori állását szerinte méltatlanul s hiforló módon elfoglaló tanárok, a Reitmannal semmi időben nem rokonszervező tanítók ellen oly vak gyűlöletet tanúsít, ezek ellen mint lapszerkesztő oly lekésztetten dühöng, hogy annak párját tabálni a hírlapiradalomban nem lehet sehol.

Ime, nagyméltóságú miniszter urak, ez a második kérdés magyarázata.

Es ezek elmondása után elgondolhatják kegyelmes uraim, hogy Reitmann, ki a lét-urától úgy adag bosszuálló természetet, embertársaival összeférhetetlen s durva indulatot, rosszlelkű irigységet kapott osztályrészeül, — hogy ez az ember

nily örömmel fogadta el a szerkesztői tollat.

Ezek azok az alávaló eszmék, azok a hitvány rugók, nagymélt. miniszter urak, melyek Reitmannat a lapszerkesztőt, hevitik és nyugodni nem hagyják s amik, kegyelmes uraim, az értelmes, becsületes embernek sokat, mindent megmagyaráznak.

Nagyméltóságú miniszterek! Kegyelmes uraim!

Reitmann Ferenc, a „Z. Ellenőr” szerkesztőjének személyem ellen emelt vádjával szemben — siettem én is — hódoló tisztelettel alólt — megjelenni, ugyazon magas fórum előtt, hova vádlóm fordulni (tudva mindeneket) elég merész volt.

Megújítom — nagyméltóságok előtt — azon fentebbi legalázatosabb kérelmemet: méltóztassanak — bármely bíróság által — ügyemet fölülvizsgáltatni és az eredményt nyilvánosságra hozatni.

En nyugodt, tiszta lélekkel nézek annak elebe mert az igazságos bíró bizonyára ki fogja dönteni, ez ügyben ki fogja mondani azt: kinek van igaza — vádlónak-e vagy a vádlottnak, ki tehát a becsületes ember — Reitmann Ferenc-e vagy Harsányi János.

Ezt óhajtvá, legmélyebb alázattal ezért esedezve, vagyok a nagyméltóságú miniszterek kegyelmes uraimnak.

Zentán, 1888. július hó 25.
hódoló kész szolgálja
Harsányi János,
nép- és polg. isk. tanító.

Helyi és vidéki hírek.

— A zsidó hitközség f. hó 22-iki közgyűlése. Megdöbhentő társadalmi jelenség az, melynek szemtanúi voltunk a zsidó hitközség közgyűlésén. Nem tételeztünk fel művelt, kaputos emberekről oly szilaj és féket vesztett haragot, ezivólast, mint a milyen e gyűlésen, annak egész folyamában bámulatra ragadta a higgadt szemlélté. Tanúi voltunk már igen heves városi közgyűléseken lefolyt vitáknak, a melyeken bizony nem igen válogattak a szavakban, de olyan közgyűlésre, mint a mai hitközségi közgyűlés volt, olyanra nem emlékezünk. Itt ember ember hátán állott, nagy zivajjal föltve be a gyűlésterelem úgy is szűk falait, és itt e gőzfürdőben még szóhoz sem juthatott az ember, mert bábeli zűzvargába elegyedtek össze a különböző rivalgások. Végre dr. Spitzer Már hitközségi ügyész lendülettel s nagy nyervezen meghallgatást nyertek, ki felülemelkedve a viharzó párt érekek vak dühén, az igazság orélyos védőjeként lépett fel, nem hederitvén a közbekiállásokra, nem azon befolyásoló hangokra, melyek az önzetlen férfi megfútorítására czéloztak. Ő volt az, a ki megróttá az elnök nem helyes eljárását és viszont korholta a választmányt is, mely hatáskörébe nem vágó jogtalan eszelekményre ragadtatta magát. A gyűlés lefolyását térszüké miatt az alábbiakban röviden jelöljük:

Elnök, Deutsch Parkas d. u. 4 órakor a Bergel F. és társai által kérelmezett közgyűlést megnyitja és felkéri azt, hogy a közte és a választmány közt fűzforgó ügyben hozzon határozatot. Elmondja hogy a f. hó 15-iki választmányi állást, a választmány hatáskörébe nem tartozó indítványtalan folytán kénytelen volt felosztatni, de a választmány egy része Dr. Freund S. alnök elnöklété alatt jogtalan folytatolagos állást tartván melyen neki bizalmatlanságot szavazott és egy memorandum fölében értesége adta, hogy szeretné, ha elnöki állását elhagyná. Így körülmények közt, elnök lehetetlennek jelző e választmányival való folyós együtt működést kéri a közgyűlést, hogy az ügyet jobbra vagy balra döntse el. Ezek után az elnök ellagya székét. A közgyűlés orlé szó többséggel Deutsch Lajost ideig. elnöké választá. Ki a lenne helyezett-bizalmat megköszönve a közöhségnek ehgedett és igéző, hogy részrehajlás nélkül megkísérendi a vitás ügy rendezését. A vita a jelzett izgatott módon folyt mindaddig, míg végre titkos szavazás mellett a remitens választmányának bizalmatlanság és az elnöknek bizalom szavaztatott 51 contra 52 szavazattal, minek folytán a jelenlevő választmányi tagok állásukról leköszöntek. A gyűlés 8 1/2 órakor este ért végett és a tagok legtöbbje rekedt hanggal távozott.

— A Zenta városi közs. gymnasium tizenkettedik értesítője az 1887—88. tanévről. Szerkesztette: Szücs Lajos id. igazgató. A középiskolai értesítők szerkesztését mint általában tudva van, miniszteri utasítás szabályozza. Ezen utasítás értelmén a középiskolai értesítők rendszerint értekezést is hoznak. A legtöbb értekező azonban ignorálva a szülék, tanulók és a nagy közönség szellemi szükségleteit, tudományos nagyképtűsköddéssel bonczolgat elvont theoriákat, vagyis magyarán kimondva az üres szalmacépelés halátlan munkáját végzi. A zentai gymnasium ez idei értesítője dicséretes kivételt képez, mert Örvény és Szücs urak, az előbbi „Büdapestről Fiuméba,” az utóbbi „Fiuméből Velenczébe” czim alatt oly tanulságos és vonzó utleirást, és ismertetést közölnek, hogy úgy a tanulók, mint a szülék és laikus közönség egyaránt feszült érdeklődéssel és kiváló élvezettel olvashatják. — A gymnasium története czimú fejezet számos érdekes pontjai közül, különösen megemlítendőnek tartjuk, hogy Zenta város közönsége ismét egy igen fontos alkötéssel szilárdította meg e kedvelt köznevelési intézetünket: megalkotta ugyanis a tanári testület nyugdíjszabályzatát. — Rendes tanára van az intézetnek 5, hitoktatója három és egy tornamestere. A rendes tantárgyakon kívül két rendkívüli tárgyban is nyerhetek a tanulók oktatást; a francia nyelvből dr. Fülöp Adorjántól, a mtfenekből Toth Lajostól. — A könyvtárak és a szertárak örvendetes gyarapodást mutatnak fel. Az alapítványokat a lefolyt tanévben ft. App. Ede esperes-plebános ur szaporította 100 forinttal. Az intézethe be volt írva 164 tanuló; ezek közül 88 helybeli, 76 vidéki; ez utóbbi szám fényesen igazolja, hogy gymnasiumunk iránt a vidék is a legteljesebb bizalommal viseltetik. A tanulók előmenetelét szép színben tünteti fel az, hogy az intézetnek az év végéig iskolázott 148 tanulója közül csak 13 nyert egynél több tantárgyból elégtelen osztályzatot. Feltűnő azonban, hogy a harmadik osztály 28 tanítvány közül 12-nek van legtöbbnyire a latin nyelvből elégtelen osztályzata. Iyen fűnemények azonban az iskolai életben előfordulhatnak, mint előfordulnak a természetben is, mikor a termés nagyon silány vagy éppen semmi. — Lapunk szük tere által korlátozott ismeretesítésüket annak constatálásával fejezzük be, hogy városunk feukölt gondolkodású képviselőtestülete, az édesnes gymnasiumi bizottság és az intézet buzgó tanári kava a lefolyt tanévben is egymással vetélkedve minden lehető elkövettek, megtettek, hogy gymnasiumunk minden tekintetben hazánk e nemű intézeteinek bármelyikével kiállja a versenyt.

— Jövahagyott választás. A nagymélt. vall. és közokt. m. kir. miniszterium Szücs Lajosnak gymnasiumunk igazgatójává történt megválasztását Szabó László és Kozics István fellebbezéseinek elutasítása mellett jövahagyta s egyuttal elrendelte, hogy az e választás folytán megüresedett tanszékre augusztus 15-iki határidővel azonnal pályázat hirdettessék, mi az elmult hétén már meg is történt.

— Városi közgyűlés. A folyó hó 27-én megtartott közgyűlésen a vasutgyben érdekes határozat hozatott, mely szerint Zenta város az érdekelte községekkel együtt a megszávozott összeg mükénti beszerzéséről gondoskodandó bizottságokat küldenek ki, melynek gyűlési helye — az alispán elnöklété alatt Zentán lesz.

— Eletmentés. E hó 24-én Politzer Izidor kereskedő-segéd estefelé körülbelül 7 órakor fűrdeni ment a Goldstein-féle fűrdőházba s mint kezdő uszó az uszóasztalra kötélen vezettetve a szabad Tiszában gyakorolta magát. Alig ment be az uszómester a fűrdőházba, névezett fiatal ember egészen szabadon beugrott a Tiszába s egy-két tempo után fűdokolni és jajveszkelni kezdett. Szerencséje, hogy Fischer János éppen tanuja volt küzdelemnek és lélekjelenlétének megtartásával a fiatal embert kimenté. Mikor a fűrdőházból a vendégek kijöttek, már a megremült és lelapadt uri embert megmentve találták. Csodáljuk, hogy mi éreft észszel nem fontolt meg, hogy mily vakmerőséget követett el, midőn segítség nélkül merészelt a szabadon uszni.

— A Zombor és Vidéke két legutóbbi számában „Omikron” aláírással zentai dolgokat szelöltet és több helybeli előkelőséget fűrtésa világitásban mutat be, a közönségnek. A többek között Roth Nandor jűrásbíró urat, tanúsítja meg erősen a ezikkező, mely támadás alaptalanságának kimutatására, az ügyvédi kar egy állatkozat közzétételére készült.

— T. olvasóink becses figyelmébe ajánljuk Fuchs H. váltóház mai hirdetményét.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Schvarcz Sándor.

Vasúti menetrend.

HÉVŐVONAL		HÓDMEZŐ-KÖRÖSI IRÁNY	
Budapest indulás	2.28	9.15	9.15
Szabadka érkezés	5.58	1.03	6.06
Szabadkáról indulás	8.54	1.46	6.18
Csantavér érkezés	8.59	1.46	6.42
NYUGATI IRÁNY		HÓDMEZŐ-KÖRÖSI IRÁNY	
Csantavérről felfelé	9.21	1.04	10.25
Szabadka érkezés	6.08	9.41	1.45
Szabadka indulás	6.10	9.53	2.25
Budapest érkezés	9.40	1.42	7.30
SZABADKA-BAJAI SZÁRNYVONAL		SZABADKA-ESZÉK-VILLÁNYI IRÁNY	
Szabadka indulás	5.45	2.45	5.45
Baja érkezés	8.52	5.02	8.52
Baja indulás	6.50	10.26	6.50
Szabadka érkezés	10.00	12.46	10.00
SZABADKA-ESZÉK-VILLÁNYI IRÁNY		HÓRIGOS-SZABADKA ÉS HÓRIGOS-SZEGED	
Szabadka indulás	5.25	2.40	5.25
Zombor érkezés	8.05	3.27	8.05
Eszék	12.33	6.18	12.33
Villány	3.47	6.25	3.47
Villány indulás	1.08	9.28	1.08
Eszék indulás	8.26	3.30	11.20
Zombor	11.19	8.10	6.53
Szabadka érkezés	12.55	10.42	9.19
HÓRIGOS-SZABADKA ÉS HÓRIGOS-SZEGED		HÓRIGOS-SZABADKA ÉS HÓRIGOS-SZEGED	
Hórigsről indul	8.40	12.25	8.40
Szabadkára érkezés	9.34	1.20	16.36
Hórigsről indul	3.34	7.27	6.35
Szeged érkezés	4.13	8.06	7.19

A zentai határban, a likasi völgy-
parton levő 200 lánosz szállási földünket

egészben

vagy

**10 LÁNCSZOS
RÉSZLETREKÉBEN**

több évi részletfizetésre

szabad kézből örök áron áruba bo-
csájtjuk.

Venni szándékozók velünk szemé-
lyesen Csantavéren értekezhetnek.

Basch Herman és Albert.

FÉNYKÉPÉSZET.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, miszerint
4 év óta fennálló

fényképeszeti műtermemet

ősz-utcza (Gyorgyovány-szky-utca) saját házamba — a
Hacker-féle háznak átellenében — helyeztem át.

Midőn ezt a m. t. közönség tudomására hozom,
kérem eddigi bizalmát részemre továbbra is fenntartani és
becses megrendeléseit minél gyakrabban megújítani.

Tisztelettel
RENNER JÓZSEF,
fényképész.

MINDENKI

1200 frt évi jövedelmet biz-
tosíthat magának törvénye-
sen megengedett dijsorsje-
gyek részletfizetésre való
eladásával. Tudakozódások
FUCHS H. váltóházához
Budapest Dorottya utca 9. sz.
alá intézendők.

Szerb levelezés és nyomtatványok is.

6628-ik szám.
kig. 888.

Zenta város Tanácsától.

Hirdetmény!

Zenta város képviselő testületének folyó évi ju-
nius hó 22-én 156. sz. a. kelt határozata folytán ezen-
nel közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát ké-
pező egy darab 16 lóerejű fekvő henger alakú

gőzmozgony kazán

a hozzátartozó

vizszivattyúval együtt

mely folyó évi ápril hóban lett a kir. építészeti hiva-
tal által hidegviznyomással 5 atmoophára működő
képessegre megvizsgálva és engedélyezve nyilvános
árverés útján legtöbbet ígérőnek eladatni fog.

Miről árverezni kívánók azon hozzáadással érte-
sítettnek, miszerint az árverés f. évi augusztus hó 5.
napján d. u. 3 órakor a városház nagytermében fog
megejteni, melyre vonatkozólag írásbeli zárt ajánlatok
kellőleg felszerelve és a kikiáltási 1000 frt árnak meg-
felelő 10% óvadékkal ellátva az árverés napjának d.
e. 11 órájáig a városi tanács iktató hivatalában fo-
gadtatnak el; az árverési feltételek pedig naponként
a hivatalos órák alatt PAPP ANTAL gazd. tanácsnok
hivatalos helyiségében szemlélhetők meg.

Zentán, 1888. évi július hó 17-én.

WUITS SÁNDOR,
h. polgármester.

A legjobb s legolcsóbb
savanyuviz a

Regedei

(Radkersburgi)

savanyuviz.

(Stefánia forrás.)

Borral, vagy gyümölcs-szörppel
keverve páratlan üdítő ital.

A légső-, vagy a gyomor hurutos bán-
talmainál legjobb eredménnyel
használtatik.

Másfél literes palaczk ára 20 kr.,
kisebb palaczk aránylag olcsóbb.

Főraktár Zentán

SINGER M. FIAI

fűszerkereskedésében.